

Samenkracht!

Algemeen	
Datum	25 oktober 2016
Eenheid	Sturing
Contactpersoon	Henke van der Heiden
Vertrouwelijk	Nee
Kenmerk	16.0009155

Voorstel

1. Instemmen met het voortzetten van Samenkracht! in 2017 en 2018;
2. Budget beschikbaar stellen voor uitvoering Samenkracht! 2017 en 2018 ad € 60.000,- (€ 30.000,- per jaar);
3. Instemmen met de vormgeving van Samenkracht! conform onderstaand advies
4. Instemmen met de pilot geschoolde ervaringsdeskundige professional als één van de coördinatoren van Samenkracht!;
5. Budget beschikbaar stellen voor pilot ervaringsdeskundige in 2017 ad € 7.500,-.

Samenvatting

Samenkracht! is in november 2013 gestart. Eind 2014 is besloten Samenkracht! twee jaar voort te zetten en eind 2016 te besluiten over de toekomst van Samenkracht!. Samenkracht! is een manier van werken waardoor het perspectief en de behoeften van inwoners zichtbaar en sturend worden. Daarmee staat Samenkracht! aan de basis van hoe we met elkaar willen werken in het Sociaal Domein: vanuit vraagsturing. In de consultatieronde die aan dit advies vooraf ging, bleek dat dit breed gedragen wordt door alle betrokken partijen en dat niemand de voortgang van Samenkracht! ter discussie stelt. Echter, er zijn wel verbeterpunten. De vraag is dus niet *of* maar *hoe* Samenkracht! op een goede manier kan worden voortgezet.

Aanleiding

Samenkracht! is in november 2013 gestart. Eind 2014 is besloten Samenkracht! twee jaar voort te zetten en eind 2016 te besluiten over de toekomst van Samenkracht!. Interactief beleid ontwikkelen vloeit direct voort uit de regionale visie op het Sociaal Domein. Hierin staan de behoeften van onze inwoners centraal. Dat vraagt niet alleen om vraagsturing in de spreekkamer maar juist ook in de hele beleidscyclus. We willen dat de behoefte van onze inwoners sturend is bij agendering, ontwikkeling, implementatie/uitvoering en de evaluatie van beleid. Ook het wettelijk kader van het Sociaal Domein vraagt om het blijven betrekken van inwoners.¹ Interactief beleid ontwikkelen is hiermee een structurele opgave.

Samenkracht! is gestart in 2013 om vraagsturing in de beleidscyclus te realiseren. Dat vraagt om een mentaliteit en werkwijze die geënt zijn op vraagsturing: werken en denken vanuit de behoeften van inwoners. Niet 'denken voor' maar 'luisteren naar' en 'werken met'. Je verdiepen in het cliëntperspectief is het begin en een vast onderdeel van het werk van ambtenaren en bestuurders. Samenkracht! is dus ook gericht op mentaliteitsverandering en een andere manier van werken.

¹ Wmo 2015 en Jeugdwet bepalen dat een tevredenheidsonderzoek moet worden uitgevoerd en dat in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers vroegtijdig moeten kunnen meedenken bij beleid, de agenda kunnen bepalen en adviseren. De Participatiewet gaat minder ver en bepaalt alleen dat cliënten moeten kunnen adviseren aan het eind van het beleidsontwikkelingstraject

Doel

- Het perspectief van inwoners en cliënten zichtbaar maken en houden;
- De behoeften van inwoners en cliënten sturend laten zijn in de (regionale) beleidscyclus;
- Het werken en denken vanuit behoeften van inwoners en cliënten bevorderen bij bestuurders en ambtenaren.

Argumenten

Het betrekken van inwoners en het zichtbaar maken van het perspectief van cliënten is in eerste plaats een taak voor de lokale gemeenten. De regio kan die taak niet overnemen; alleen ondersteunen. Samenkracht! heeft laten zien daar goed in te slagen.

Redenen om binnen Samenkracht! regionaal hierop samen te werken:

- o Lokale gemeenten hebben vaak dezelfde vragen voor dezelfde partijen/groepen cliënten. Dan is het efficiënter voor iedereen om dit gezamenlijk te doen.
- o Structureel interactief werken is arbeidsintensief en vraagt om continuïteit. Ook hier geldt het efficiency voordeel van gezamenlijk doen.
- o De regionale invulling van de transitieafspraken Herijking Langdurige Zorg tussen Rijk, VNG en de Zorgverzekeraars vragen om een regionale transitietafel cliënten. Samenkracht! voorziet hier in.
- o Interactieve beleidsontwikkeling sluit aan bij enkele andere taken die de regio al uitvoert (veelal in het kader van contractbeheer) zoals onderzoek naar klanttevredenheid, de klachtenregeling en straks het digitaal leefplein.
- o In de regio worden delen van het beleid binnen het Sociaal Domein voorbereid, afgestemd en ondersteund. Interactieve beleidsontwikkeling moet hier dichtbij zitten om effectief te zijn.

Samenkracht! is een manier van werken waardoor het perspectief en de behoeften van inwoners zichtbaar en sturend worden. Daarmee staat Samenkracht! aan de basis van hoe we met elkaar willen werken in het Sociaal Domein: vanuit vraagsturing.

In de consultatieronde die aan dit advies vooraf ging, bleek dat dit breed gedragen wordt door alle betrokken partijen en dat niemand de voortgang van Samenkracht! ter discussie stelt. Echter, er zijn wel verbeterpunten. De vraag is dus niet *of* maar *hoe* Samenkracht! op een goede manier kan worden voortgezet.

Samenvatting van de voorstellen voor de verdere vormgeving van Samenkracht!

Een nadere toelichting is te vinden onder het hoofdje 'kanttekeningen'.

1. Samenkracht! blijft een werkwijze van bij specifieke thema's betrokken ambtenaren en bestuurders en wordt geen onderzoeksbureau dat op verzoek de vraag kan onderzoeken bij doelgroepen/thema's. De coördinatie van Samenkracht! denkt hierbij mee en faciliteert. Een betrokken ambtenaar zal volgens de Samenkracht! werkwijze:
 - o zich als het aanspreekpunt presenteren voor zijn onderwerp;
 - o rond het onderwerp samenwerken met ervaringsdeskundige inwoners en cliënten (en met professionals);
 - o ondersteuning ontvangen vanuit Samenkracht! om maximaal te kunnen presteren en vanuit het management om zelfstandig te kunnen opereren (denk aan professionele ontwikkeling middels training en kennisuitwisseling met collega's)
2. PHO Sociaal Domein stelt jaarlijks agenda van Samenkracht! vast op basis van:
 - o raadpleging ervaringsdeskundige inwoners (signalen uitvragen op diverse wijzen)
 - o (bestaande) regionale agenda
 - o uitvraag regiogemeenten.
3. Bestuurders van Stuurgroepen 18+ en 18- en van Regionaal Portefeuillehouders overleg Sociaal

Domein adopteren thema's van de Samenkracht! agenda als trekker (participeren bij raadplegingen en verder brengen uitkomsten).

Stukken die ter besluitvorming voorliggen standaard voorzien van passage hoe inwonersperspectief is verkregen en verwerkt (Regio format).

4. Kern van Samenkracht! is het ophalen van ervaringskennis. Activiteiten die hier niet direct op gericht zijn laten we los. Dat betekent dat we stoppen met grote plenaire bijeenkomsten. We houden het Samenkracht! adresbestand wel actueel en overeind. Samenkracht! kan via website en nieuwsbrief informeren over welke thema's er spelen en welke input is/wordt opgehaald. Dit wordt zeer gewaardeerd.

Samenkracht! richt zich alleen op het ophalen van ervaringskennis en dat betekent ook dat zij geen activiteiten organiseert voor of met lokale adviesraden. De opbrengsten van Samenkracht! zijn uiteraard wel relevant voor de lokale adviesraden als input voor hun adviezen. Via website en nieuwsbrief kan Samenkracht! hen informeren. Het officiële adviestraject staat verder los van Samenkracht!.

Kanttekeningen

Mentaliteitsverandering & eigenaarschap binnen gemeente

Samenkracht! is een manier van werken. Dat betekent dat we verwachten dat iedereen (deelnemers, ambtenaren en bestuurders) zich deze werkwijze eigen maakt. Het team Jeugd laat bijvoorbeeld goed zien wat de werkwijze inhoudt. Op veel andere plekken is dat nog niet gerealiseerd. Een mentaliteitsverandering realiseren is lastig en vraagt om een lange adem. Alleen ervaren wat deze werkwijze oplevert, blijkt niet voldoende te zijn. Het faciliteren vanuit coördinatie Samenkracht! bevordert ook het idee: 'Samenkracht! doet dat voor ons'. Dat idee komt voort uit twee zaken:

- a) geen wezenlijk belang hechten aan interactief werken en/of
- b) interactief werken is arbeidsintensief dus daarom is het prettig om dat werk grotendeels 'weg te zetten'.

Hoe meer de coördinatie van Samenkracht! faciliteert hoe minder eigenaarschap er gevoeld wordt bij ambtenaren en deelnemers. Het is daarom van wezenlijk belang om zowel deelnemers als inhoudelijk betrokken ambtenaren zelf het traject te laten uitvoeren en het niet over te nemen.

Wij geven de betrokken ambtenaar een centrale rol en gaan er van uit dat deze volgens de werkwijze van Samenkracht! als professional kan opereren.

Voorstel:

Samenkracht! blijft een werkwijze van bij specifieke thema's betrokken ambtenaren en bestuurders en wordt geen onderzoeksbureau dat op verzoek de vraag kan onderzoeken bij doelgroepen/thema's. De coördinatie van Samenkracht! denkt hierbij mee en faciliteert. Een betrokken ambtenaar zal volgens de Samenkracht! werkwijze:

- zich als het aanspreekpunt presenteren voor zijn onderwerp;
- rond het onderwerp samenwerken met ervaringsdeskundige inwoners en cliënten (en met professionals);
- ondersteuning ontvangen vanuit Samenkracht! om maximaal te kunnen presteren en vanuit het management om zelfstandig te kunnen opereren (denk aan professionele ontwikkeling middels training en kennisuitwisseling met collega's)

Eigenaarschap ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundige inwoners en cliënten komen weinig met initiatieven en nemen geen proactieve rol in de samenwerking met gemeenten. De ervaring leert dat het stimuleren van ervaringsdeskundige inwoners en cliënten tot actieve burgerparticipatie voor de (ambtenaar van de) gemeente een bijna onmogelijke opgave is. Hoe meer je namelijk doet, hoe meer je inwoners in een passieve rol plaatst en

de kans ontnemt om zelf hun rol te pakken. Het actief faciliteren en bij elkaar brengen van deelnemers en cliëntorganisaties gaf in de praktijk ook niet het gewenste resultaat (zie ook onder kopje 'risico institutionaliseren'). Het is geen oplossing om Samenkracht! te laten leiden door ervaringsdeskundige inwoners en cliënten (verzelfstandigen) en daarmee los te koppelen van de gemeenten. Het gaat er immers om dat gemeenten (bestuurders en ambtenaren) samenwerken met ervaringsdeskundige inwoners. Drie jaar Samenkracht! leert ons dat de gemeenten vooral in moeten zetten op zelf actief de samenwerking zoeken met ervaringsdeskundige inwoners en cliënten en die samenwerking zodanig inrichten dat beide partijen hun rol kunnen pakken. Het beschikbaar stellen van een onkostenvergoeding (waar nodig) draagt daar aantoonbaar aan bij.

Voorstel:

Samenkracht! zet actief in op het zelf zoeken van samenwerking met ervaringsdeskundige inwoners en cliënten en richt die samenwerking zodanig in dat beide partijen hun rol kunnen pakken.

Maatwerk

Vraagsturing vraagt bij ieder thema om het zoeken naar de direct betrokkenen. Alleen via hen krijg je immers sturing vanuit de vraag en vanuit het praktische leven van onze inwoners. Dat betekent dat standaardwerkvormen en standaard adresbestanden niet tot een goed resultaat leiden. Voor elk thema is maatwerk nodig: wie zijn de direct betrokkenen en hoe kan ik die het best bereiken?

Voorstel:

Kern van Samenkracht! is het luisteren naar het perspectief van ervaringsdeskundigen. Hoe dat moet en met wie verschilt dus per thema. We ontwerpen daarom geen standaard Samenkracht! aanpak. Elk onderwerp vraagt maatwerk. Uitzondering op de vaste vorm is de VB Focusgroep (inwoners met verstandelijke beperking). We houden deze overeind omdat deze een werkwijze op maat biedt voor de doelgroep VB.

Risico institutionaliseren

Samenkracht! wordt nu vaak geassocieerd met een vast platform met vaste deelnemers. De plenaire bijeenkomsten en de themabijeenkomsten waarbij alle cliëntorganisaties en lokale adviesraden uit het bestand uitgenodigd worden om hen te informeren, versterken dit beeld. Dan komen letterlijk steeds voornamelijk dezelfde mensen. Dat zijn niet altijd de direct betrokkenen en/of ervaringsdeskundigen. Samenkracht! dreigt hiermee te institutionaliseren tot een regionaal platform.

Voorstel:

Kern van Samenkracht! is het ophalen van ervaringskennis. Activiteiten die hier niet direct op gericht zijn laten we los. Dat betekent dat we stoppen met grote plenaire bijeenkomsten. We houden het Samenkracht! adresbestand wel actueel en overeind. Samenkracht! kan via website en nieuwsbrief informeren over welke thema's er spelen en welke input is/wordt opgehaald. Dit wordt zeer gewaardeerd.

Samenkracht! richt zich alleen op het ophalen van ervaringskennis en dat betekent ook dat zij geen activiteiten organiseert voor of met lokale adviesraden. De opbrengsten van Samenkracht! zijn uiteraard wel relevant voor de lokale adviesraden als input voor hun adviezen. Via website en nieuwsbrief kan Samenkracht! hen informeren. Het officiële adviestraject staat verder los van Samenkracht!

Lokale versus regionale agenda

Vraagsturing veronderstelt dat de behoeften van inwoners sturend zijn op de agendering.

Vraagsturing trekt zich echter niets aan van het feit of iets een regionaal of lokaal onderwerp is.

Inwoners denken vanuit hun leefwereld immers niet in die tweedeling. Dat wordt goed zichtbaar bij het agenderen van onderwerpen door deelnemers. Zodra het een 'lokaal' onderwerp is, wordt het lastig om lokale gemeenten te betrekken en uitkomsten verder te brengen. Lokale gemeenten ervaren dit vaak als dat de regio in lokaal vaarwater zit. Bij de consultatie die aan dit advies voorafging, bleek echter geen gemeente bezwaar te hebben tegen het agenderen van 'lokale' onderwerpen zolang zij

daarbij betrokken zijn. Het is daarom van belang om bewust jaarlijks samen de agenda van Samenkracht! vast te stellen: inwoners samen met de regiogemeenten.

Voorstel:

Jaarlijks agenda van Samenkracht! laten vaststellen door PHO op basis van:

- raadpleging ervaringsdeskundige inwoners (signalen uitvragen op diverse wijzen)
- (bestaande) regionale agenda
- uitvraag regiogemeenten.

Inbedding in beleidscyclus

Het verder brengen van de uitkomsten en het daadwerkelijk laten sturen door behoeften van inwoners is in de praktijk soms lastig. Enerzijds omdat interactieve beleidsontwikkeling vaak alleen in het begin van de beleidscyclus wordt toegepast (wel bij agenda en nieuw beleid maar niet bij evaluatie).

Anderzijds doordat vaak niet helder wordt gemaakt wat er met de input is gedaan en hoe die is verwerkt in de beleidsvoorstellen en/of beleidsaanpassingen. Het is daarom van belang om bij de agendering van Samenkracht! niet alleen uit te gaan van 'nieuwe' onderwerpen maar juist ook de onderwerpen die verder zijn in de beleidscyclus opnieuw te agenderen. Daarnaast is sturing nodig vanuit DO en PHO op een heldere verwerking van de uitkomsten. Stukken die ter besluitvorming voorliggen dienen standaard voorzien te zijn van een passage hoe inwonersperspectief is verkregen en verwerkt. Het kan goed helpen om bij de agenda van Samenkracht! bestuurlijk trekkers bij thema's aan te wijzen. Deze bestuurder kan nauwer betrokken worden bij de 'raadplegingen' en zelf een actievere rol nemen bij het verder brengen van de resultaten.

Voorstel:

Bestuurders van Stuurgroepen 18+ en 18- en van Regionaal Portefeuillehouders overleg Sociaal Domein thema's van de Samenkracht! agenda laten adopteren als trekker (participeren bij raadplegingen en verder brengen uitkomsten).

Stukken die ter besluitvorming voorliggen standaard voorzien van passage hoe inwonersperspectief is verkregen en verwerkt (Regio format).

Communicatie en PR Samenkracht!

Communicatie is een pijler voor Samenkracht!. Het succes staat of valt met goede communicatie tussen de werelden van ambtenaren/bestuurders en die van inwoners. Daarnaast is communicatie van belang om alle betrokkenen goed op de hoogte en betrokken te houden. Wat gebeurt er? Wat wordt er opgehaald? Wat is ermee gedaan? Hiervoor worden allerhande communicatiemiddelen gebruikt. Hierdoor is het cruciaal geworden om kennis van communicatie binnen coördinatie Samenkracht! te krijgen. In 2016 is dit tijdelijk gerealiseerd.

De externe communicatie naar buiten kan beter. Samenkracht! is voor mensen die er niet direct bij betrokken zijn tamelijk onzichtbaar. Frappant is dat uit feedback van buitenstaanders die horen van Samenkracht! steeds blijkt dat Samenkracht! voorop loopt in nieuwe manieren van beleidsparticipatie. Maar dat dragen we niet echt uit. Daar ligt ook niet eerste prioriteit maar er kan wel aandacht aan besteed worden.

Voorstel:

In coördinatie Samenkracht! moet blijvend communicatie expertise voor handen zijn.

Coördinatie Samenkracht!

Samenkracht! is gestart in het voorbereidingsjaar van de decentralisaties en de twee opvolgende jaren uitgebouwd. We komen nu in fase van consolideren van Samenkracht! Dat vraagt erom opnieuw te kijken naar de invulling van de coördinatie van Samenkracht!

Hierboven is al benoemd dat kennis van communicatie binnen de coördinatie noodzakelijk is. De coördinatie van Samenkracht! faciliteert bestuurders en ambtenaren bij interactief werken met ervaringsdeskundige inwoners en cliënten. Hiervoor zijn coördinatoren nodig die communicatief sterk zijn en vraagsturing als het ware in hun genen hebben. Coördinatoren die kunnen denken vanuit de

leefwereld van inwoners maar tegelijk de gemeente en regio van binnenuit goed kennen.

Coördinatoren ook die praktisch kunnen denken en handelen.

Een goede oplossing om al die vaardigheden binnen de coördinatie van Samenkracht! te krijgen is niet alleen een reguliere, ambtelijk medewerker aan te stellen (kent gemeente en regio van binnenuit) maar ook een geschoolde ervaringsdeskundige (denkt vanuit leefwereld inwoners). De voorkeur gaat hierbij uit naar een HBO geschoolde ervaringsdeskundige Zorg en Welzijn. Dat is een professional die is opgeleid om te werken in Zorg en Welzijn waarbij nadrukkelijk het perspectief van gebruikers uitgangspunt is. Het maakt daarbij dus ook niet echt uit op welk terrein deze professional oorspronkelijk ervaringsdeskundige is. Voorgesteld wordt om 10 maanden op proef te werken met een geschoolde ervaringsdeskundige om te zien of hiermee extra kwaliteit wordt toegevoegd aan de coördinatie van Samenkracht! Als de pilot succesvol is kunnen de uren van de ervaringsdeskundige coördinator in de reguliere uren van de Samenkracht! coördinatie vallen.

Tot slot is de afgelopen drie jaar ook gebleken dat Samenkracht! alleen slaagt met de goede, praktische ondersteuning die door ondersteuners van de Regio steeds is geboden.

Voorstel:

In 2017 als pilot naast de reguliere ambtelijke medewerker binnen de coördinatie van Samenkracht! ook een betaalde, HBO geschoolde ervaringsdeskundige professional positioneren.

Uitvoering

Samenkracht! is onderdeel van het Regionaal Uitvoeringsprogramma 2017-2018.

Financiën

Kosten Samenkracht!

De kosten voor Samenkracht! bedragen voor 2017 en 2018 (2 x € 30.000,- =) € 60.000,- en zijn als volgt opgebouwd:

- Coördinatie Samenkracht! 10 uur per week. Deze taak kan neergelegd worden bij de regio of opnieuw via detachering vanuit gemeente naar de regio ingevuld worden. De kosten bedragen € 22.500,- per jaar (€ 50,- per uur, 10 uur per week in 45 werkbare weken)
- Kosten voor activiteiten zoals gespreksleiders, speciale expertise, catering, soms ruimten et cetera ad € 5.000,- per jaar.
- Tegemoetkomingen voor onkosten deelnemers ad € 2.500,- per jaar (15,00 per deelnemer, niet iedereen vraagt dit aan)

De kosten per gemeente zijn als volgt.

Kosten Samenkracht				
Gemeente	Inwoners ²	Percentage		Gevraagde bijdrage
Blaricum	9.616	3,74%	60.000	2.000
Eemnes	8.877	3,45%	60.000	2.000
Gooise Meren	56.687	22,04%	60.000	13.000
Hilversum	87.817	34,15%	60.000	20.000
Huizen	41.389	16,09%	60.000	10.000
Laren (NH.)	10.962	4,26%	60.000	3.000
Weesp	18.571	7,22%	60.000	4.000
Wijdmeren	23.267	9,05%	60.000	5.000
	257.186	100,00%		60.000

² Inwoneraantal CBS per 1 januari 2016

Kosten voor pilot ervaringsdeskundige

De kosten voor een HBO geschoolde ervaringsdeskundige professional als één van de coördinatoren in de periode van 1 maart tot 31 december 2017 á 4 uur per week bedragen € 7.500.

(37,5 werkbare weken x 4 uur = 150 uur á € 50,- per uur)

Kosten pilot				
Gemeente	Inwoners ³	Percentage		Gevraagde bijdrage
Blaricum	9.616	3,74%	7.500	280
Eemnes	8.877	3,45%	7.500	260
Gooise Meren	56.687	22,04%	7.500	1650
Hilversum	87.817	34,15%	7.500	2560
Huizen	41.389	16,09%	7.500	1210
Laren (NH.)	10.962	4,26%	7.500	320
Weesp	18.571	7,22%	7.500	540
Wijdmeren	23.267	9,05%	7.500	680
	257.186	100,00%		7.500

Bijlage(n)

Geen.

³ Inwoneraantal CBS per 1 januari 2016